

SOBRE LA MEDIACIÓ POLICIAL

Recentment, s'han generat iniciatives dins de l'organització policial per a implementar al seu si unitats de mediació policial per a atendre sobretot conflictes comunitaris, des d'una perspectiva tècnica i sistemàtica i no com s'ha fet tradicionalment, d'una forma més o menys intuïtiva i/o com apaga focs.

Com a procediment innovador, també s'han generat algunes inquietuds entre aquelles organitzacions que decideixen prestar aquest servei, sobre les quals ens convé reflexionar.

Els que defenem la mediació policial, ho fem des de la visió que estem davant d'una ferramenta vàlida i convenient, en la línia que a més del servei al ciutadà, com a corresponsabilització amb els seus problemes, de la qual cosa no hi ha cap dubte, insistim amb vehemència en què és important partir de la determinació d'introduir la cultura del canvi en l'organització policial, basada en la cultura de l'acord, el consens, la comunicació, la negociació... i, per això, ha d'anar de la mà de la cultura de la mediació, introduir la seua manera d'actuar en tots els procediments policials pot ser un bon començament.

Aquest canvi cultural proposat afecta, sobretot, a la redefinició dels conceptes de poder i autoritat, - el primer es refereix a la capacitat d'influència- redirigit, en paraules de Josep Redorta, en el seu llibre *No més conflictes*, cap a un poder integrador i de cooperació; i quant al concepte d'autoritat, rebutjar l'accepció tradicional del concepte i substituir-la pel d'autoritat moral, aqueixa atribució que es guanya amb la pròpia forma de ser i d'actuar i que ha de portar-nos a què la institució policial siga el referent, l'organització líder de la ciutadania, el lloc al qual cal acudir quan es necessita resoldre un problema que sacseja la convivència normal.

Açò significa alguna cosa semblant a voler ser i ser-ho, una nova policia des d'una nova perspectiva més psicològica, social i assistencial; a més, la cultura de la mediació ens porta a la idea que és necessari generar accions de cohesió que ens condueixen a deixar de valorar el sistema adversarial i de la força com a legítim. Per això es defineix des de la perspectiva alegal, que té en compte més el que és just que el que és legal, i en el cas de la Policia, a més, que no siga il·legal.

Per tant, l'exercici de la mediació policial, que com ja he dit, s'estén entre els cossos de policia, majoritàriament en el si de la Policia Local, es fa amb el propòsit ferm i lloable de prestar un servei directe i també preventiu al ciutadà, d'una banda; i d'una altra, apostar pel canvi cultural en la institució, a més, encara que no el més important, col·laborar amb l'Administració de justícia, per a evitar la judicialització de controvèrsies que poden ser resoltes amb la intervenció de la Policia, i per a açò, en realitat, no seria necessària la implementació d'unitats de mediació policial en la seua estructura, ja que res obsta que aquesta funció pugui ser realitzada pels policies davant de qualsevol intervenció per a la qual siguen requerits; però encara que no siga necessària, sí que és convenient, ja que en els cossos que creen la secció de Mediació Policial, que destinen policies a la seua gestió, amb el temps comprovaran que els seus procediments impregnen els altres i es tornen, per tant, més saludables.

Dit açò, i encara que en alguns fòrums ja ho he defès, pels dubtes que ocasiona, he d'insistir en el fet que, al meu entendre, la recent Llei de mediació civil i mercantil, 5/2012, no és d'aplicació a les policies locals en funcions de mediació policial i que hem de cenyir-nos a la regulació de les nostres funcions, que estan perfectament establertes en la Llei de forces i cossos de seguretat 2/86, que en l'article 53 ens atorga la facultat de "Cooperar en la resolució de conflictes privats quan siguen requerits per a això", i per a complir aquest mandat els qui apostem per la mediació policial, impulsem aquesta ferramenta.

En la Llei de la mediació civil esmentada, entre altres qüestions, es defineixen una sèrie de requisits que han de tenir els mediadors professionals, com ara que "han de comptar amb títol oficial

universitari o de formació professional superior i comptar amb formació específica per a exercir la mediació, que s'adquirirà mitjançant la realització d'un o més cursos específics impartits per institucions acreditades degudament, que tindran validesa per a l'exercici de l'activitat mediadora...”.

La meua opinió és que el nostre treball en mediació policial ha de ser vist com una funció, no com una professió; i per això continue mirant la Llei 2/86: de la mateixa manera que, per exemple, per a fer un atestat per un accident de circulació, el que es requereix és ser policia i haver rebut una formació sobre això, per aquesta raó, els policies que componen les nostres seccions d'Atestats, reben una formació específica i afegida que els especialitza; i així ocorre amb qualsevol de les altres funcions policials. Per tant, les persones que componen les unitats de Mediació Policial hauran de ser policies i adquirir una formació qualificada amb aquesta finalitat.

La veritat és que hem de reconèixer que per aquesta via se solucionen molts conflictes veïnals que abans acabaven amb relacions deteriorades i moltes vegades en els jutjats, enquistades en temps i forma, precisament per aquest “toc” psicològic, social i d'implicació.

Aquestes unitats, -les persones que les componen-, estableixen protocols **flexibles** en els quals els ciutadans que requereixen el servei, el sol·liciten amb un escrit senzill, en el qual assumeixen les premisses de voluntarietat, confidencialitat i la seua implicació a trobar solucions viables al conflicte que els afecta. Quan acaba el procés, del qual els policies sí que es responsabilitzen, no tant del resultat, perquè l'acord o no acord sempre és responsabilitat de les parts, redacten una acta-acord en la qual, de nou per escrit, es detallen els compromisos a què s'ha arribat i que les parts implicades firmen voluntàriament juntament amb els policies mediadors; després es lliura una còpia a cada un i es guarda una altra en els arxius policials, amb la resta de documentació que s'haja reunit.

I en aquest punt apareix un altre dels dubtes que em plantegen alguns policies que volen assumir aquesta opció, que tinc la sensació que està creant una certa confusió, es tracta de la validesa que poden tenir aquests acords/actes; els que defenem la pràctica, opinem que **no precisen de validesa jurídica**; una validesa que sí que es produeix si el procediment es fa en virtut de la Llei de mediació civil i mercantil i que, per tant, no subscriuran policies, sinó mediadors professionals.

Pel que fa a la Policia, estem davant d'un acord de bona fe i intencions idèntiques; dit açò, caldrà estar pendents de la tipologia del conflicte que atenem, ajudem a resoldre i estenem l'acta-acord esmentada; perquè, de vegades se'ns presenta el cas que quan el ciutadà necessita una actuació més o menys urgent de l'Administració i l'única institució que està preparada per a ajudar-lo és la Policia, ens veiem en la necessitat, per corresponsabilització, d'abordar mediacions policials el conflicte de la qual és, per exemple, un problema familiar i amb la nostra intervenció s'arriba a un acord important, que a vegades resol i altres, almenys, desescala el conflicte; aquests pactes, òbviament, se subscriuen en l'acta d'acord corresponent juntament amb el policia.

Si ens posem en el cas que posteriorment puga haver-hi un incompliment per alguna de les parts, és quasi obvi que l'altra part afectada si l'assumpte haguera de derivar cap a l'Administració de justícia, fàcilment pot aportar com a prova el document que al seu dia de forma voluntària es va signar.

Algunes veus que no estan d'acord amb el servei de Mediació Policial, es prodiguen a afirmar que els jutges no tindran en compte com a prova aquest document perquè no té cap validesa; jo sóc de les que opinen que els jutges poden tenir-lo en compte o no, però que aquesta és una qüestió que no afecta la labor policial, i que és possible que almenys els jutges li demanen una explicació a la part que incompleix sobre el perquè del canvi d'opinió; i més tenint en compte que aquesta pràctica descongestiona els processos judicials.

Respecte d'això, he trobat una Sentència del TSJ de Castella-La Manxa, de 7 de juliol de 2008, relativa a una controvèrsia entre mesures i límits en camins rurals, que destaca que aquesta és una funció pròpia dels òrgans jurisdiccionals, sense perjudici de les funcions d'**auxili judicial** que puguen exercir els cossos de seguretat en el si d'aquests procediments judicials; i crec que ací pot estar la clau que resolga el dubte: els nostres informes, actes, acords,... segurament no seran vinculants, però si que, potser, tindran aquest valor afegit.

I encara hi ha més coses. També he trobat una interlocutòria de l'Audiència Provincial de Barcelona, d'11 d'octubre de 2004, referida a una intervenció policial davant d'una discussió familiar que assenyala el següent: “[...] però en tot cas i gràcies a la mediació policial, s'arriba a un acord en aquell incident, i segons consta en l'informe remés [...]”. Deixe aquesta qüestió per a una reflexió conjunta i minuciosa.

D'altra banda, la Llei de mediació civil i mercantil esmentada, preveu que els acords de mediació subscrits per professionals de la mediació podran ser elevats davant de notari per a donar-los valor jurídic com a tals acords. Des de la meua experiència mantinc que açò tampoc ens vincula com a policies, perquè suposem que des del Servei de Mediació Policial s'aborda un conflicte i que una vegada iniciat resulta que en realitat el problema que ha esclatat i que inicialment s'ha emprés, té un conflicte latent darrere -de fons-, per exemple d'herències, que no permet resoldre l'assumpte detonant si no s'aborda aquest primer, -i ho dic des de la meua experiència- i que els policies, amb les nostres habilitats mediadores i el referent social que som, aconseguim gestionar, reconduir i arribar a un acord que les parts firmen conjuntament amb als policies mediadors. Es tracta d'un document que necessàriament s'haurà d'elevat davant de notari, al qual no li quedarà altra opció que atendre, potser no com a acord de mediació dins dels paràmetres de la Llei de mediació, però sí com, per exemple, un acord privat entre parts o, simplement, un acord de mediació policial, tal com mantenim els que defensem aquesta la pràctica. Cal recordar que estem obrint un camí nou.

I només em queda una única qüestió sobre la qual reflexionar. La Llei de mediació civil i mercantil, diu que aquests professionals no estan obligats a declarar davant de la Judicatura si se'ls requereix, i es poden emparar en la confidencialitat de la mediació. Els policies tenim l'obligació de declarar davant de l'autoritat judicial si se'ns requereix, en l'àmbit de les nostres funcions (LeCrim); per tant, si això ocorre, òbviament no tenim més remei que complir amb la nostra obligació, per a la qual cosa convé incorporar en els nostres documents de mediació policial -sol·licituds, actes de sessions, d'acord, etc.- clàusules en què s'informa els ciutadans del caràcter confidencial de la mediació, de la necessitat que, en el cas hipotètic que els preceptes acordats s'incomplisquen, es comprometen a no citar-nos com a testimonis davant d'instàncies de jerarquia superior.

Així mateix, els ciutadans que requeresquen el servei han de ser informats adequadament abans d'iniciar el procés que, davant de qualsevol connotació que sorgira en el procés que poguera esdevenir sospitosa de delictes o falta, els policies, en l'àmbit de les nostres competències, ens veuríem en la necessitat de suspendre la mediació i donar part a l'autoritat corresponent. Per aquesta raó, seria convenient que, amb les habilitats mediadores que hem après, delimitem molt bé l'assumpte sobre el qual treballarem, i ens aliem amb la creativitat per a resoldre els problemes que ens puguen sorgir sense faltar a la llei ni a l'ordre establert.

Tot i això, hem de ser conscients que algunes vegades, si el conflicte reapareix, els ciutadans ens poden proposar com a testimonis i els seus advocats poden convèncer els jutges que ens poden citar, però és una cosa que hem d'assumir.

Inspectora Rosa Ana Gallardo Campos

Vila-real, 30 de novembre de 2012

ACERCA DE LA MEDIACIÓN POLICIAL:

Recientemente se están generando iniciativas dentro de la Organización Policial, para implementar en su seno Unidades de Mediación Policial para atender, sobre todo conflictos comunitarios, desde una perspectiva técnica y sistemática y no como se ha venido haciendo tradicionalmente, de una forma más o menos intuitiva y/o como apaga fuegos.

Como procedimiento innovador, también se están generando algunas inquietudes entre aquellas Organizaciones que deciden prestar este servicio sobre las que nos conviene reflexionar.

Quienes defendemos la Mediación Policial lo hacemos desde la visión de que estamos ante una herramienta válida y conveniente, en la línea de que además del servicio al ciudadano, como corresponsabilización con sus problemas, del que no cabe ninguna duda, insistimos con vehemencia en que es importante partir de la determinación de introducir la Cultura del Cambio en la Organización Policial, basado en la Cultura del Acuerdo, del Consenso, de la Comunicación, Negociación... y para ello, ir de la mano de la Cultura de la Mediación, introducir sus modos en todos los procedimientos policiales, puede ser un buen comienzo.

Este Cambio Cultural propuesto afecta, sobretodo, a la redefinición de los conceptos de Poder y Autoridad, -el primero se refiere a la capacidad de influencia- redirigido, en palabras de Josep Redorta, en su libro "*No más Conflictos*", hacia un Poder Integrador y de Cooperación; y en cuanto al concepto Autoridad, desechar la acepción tradicional del concepto y sustituirla por el de Autoridad Moral, esa atribución que se gana con la propia forma de ser y de actuar y que ha de llevarnos a que la Institución Policial sea el referente, la Organización líder de la ciudadanos, el lugar al que hay que acudir cuando se necesita resolver un problema que zarandea la normal convivencia.

Esto significa algo así como querer ser y serlo, una Nueva Policía desde una nueva perspectiva más psicológica, social, y asistencial; además la Cultura de la Mediación nos lleva a la idea de que es necesario generar acciones de cohesión que nos conduzcan a dejar de valorar el sistema adversarial y de la fuerza como legítimo. Por eso se define desde la perspectiva alega, que tiene en cuenta más lo que es justo que lo que es legal, y en el caso de la Policía, además, que no sea ilegal.

Por tanto, el ejercicio de la Mediación Policial, que como ya he dicho, se está extendiendo entre los Cuerpos de Policía, en su mayoría en el seno de la Policía Local, se hace con el firme y loable propósito de prestar un servicio directo y también preventivo al ciudadano, por una parte; y por otra, apostar por el Cambio Cultural en la Institución, además, aunque no lo más importante, colaborar con la Administración de Justicia, evitando la judicialización de controversias que pueden ser resueltas con la intervención de la Policía, y para esto, en realidad, no sería necesaria la implementación de Unidades de Mediación Policial en la propia estructura, ya que nada obsta a que esta función pueda ser realizada por los Policías ante cualquier intervención por la que sean requeridos; pero aún no siendo precisa, si que es conveniente, ya que en los Cuerpos que crean la Sección de Mediación Policial, que destinan Policías a su gestión, con el tiempo comprobarán que sus procedimientos impregnan a los demás, y se vuelven, por tanto, más saludables.

Dicho esto, y aunque en algunos Foros ya lo he defendido, por las dudas que ocasiona, he de insistir en que a mi juicio, la reciente Ley de Mediación Civil y Mercantil, 5/2012 no nos es de aplicación a las Policías Locales en funciones de Mediación Policial, y que debemos ceñirnos a la regulación de nuestras funciones, que vienen perfectamente reguladas en la ley de FFCCSS 2/86 que en su art. 53, y que nos otorga la facultad de “Cooperar en la Resolución de Conflictos Privados cuando sean requeridos para ello”, y para cumplir este mandato quienes apostamos por la Mediación Policial, estamos impulsando esta herramienta.

En la citada ley de Mediación Civil, entre otras cuestiones se definen una serie de requisitos que han de tener los Mediadores Profesionales, tales como que “*han de contar con título oficial universitario o de formación profesional superior y contar con formación específica para ejercer la mediación, que se adquirirá mediante la realización de uno o varios cursos específicos impartidos por instituciones debidamente acreditadas, que tendrán validez para el ejercicio de la actividad mediadora...*”.

Mi opinión es que nuestro trabajo en Mediación Policial ha de ser visto como una Función, no como una Profesión; y para ello sigo mirando a la Ley 2/86: de la misma manera que, por ejemplo, para hacer un atestado por un accidente de circulación, lo que se requiere es ser Policía y haber recibido una formación al respecto, por eso, los Policías que componen nuestras Secciones de Atestados, reciben una formación específica y añadida que los especializa; y así ocurre con cualquiera de las demás funciones policiales. Por tanto, quienes compongan las Unidades de Mediación Policial, tendrán que ser Policías y adquirir una formación cualificada al efecto.

Lo cierto es que hemos de reconocer que por esta vía se solucionan muchos conflictos vecinales que antes acababan con relaciones deterioradas y muchas veces en los Juzgados enquistadas en tiempo y forma, precisamente por ese “toque” psicológico, social y de implicación.

Estas Unidades, -quienes las componen-, establecen protocolos **flexibles** en los cuales los ciudadanos que requieren el servicio lo solicitan con un sencillo escrito, en el que asumen las premisas de voluntariedad, confidencialidad y su implicación en encontrar soluciones viables al conflicto que les atañe. Cuando acaba el Proceso, del que los Policías si se responsabilizan, no tanto del resultado, porque el Acuerdo o no Acuerdo siempre es responsabilidad de las Partes, redactan un Acta-Acuerdo en el que, de nuevo por escrito, se detallan los compromisos a los que se ha llegado y que las partes implicadas firman voluntariamente junto a los Policías Mediadores; después se entrega una copia a cada uno y se guarda otra en los archivos policiales, junto al resto de documentación que se haya reunido.

Y aquí viene otra de las dudas que me plantean algunos Policías que quieren asumir esta opción, que percibo que está creando cierta confusión: se trata de la validez que pueden tener estos Acuerdos/Actas; quienes defendemos la Práctica, opinamos que **no precisan validez jurídica**; algo que si se produce si el Procedimiento se hace en virtud de la Ley de Mediación Civil y Mercantil, y que por tanto no suscribirán Policías, sino Mediadores Profesionales.

En lo que a la Policía se refiere estamos ante un Acuerdo de Buena Fe e idénticas intenciones; dicho esto, habrá que estar pendientes a la tipología del conflicto que atendemos,

ayudamos a resolver y extendemos la citada Acta-Acuerdo; porque, en ocasiones de nos da el caso de que cuando el ciudadano necesita una actuación más o menos urgente de la Administración y la única Institución que está presta para ayudarle es la Policía, nos vemos en la necesidad, por corresponsabilización, de abordar Mediaciones Policiales cuyo conflicto es, por ejemplo, un problema familiar y con nuestra intervención se llega a un acuerdo importante, que a veces resuelve y otras, al menos desescala el conflicto; estos Pactos, obviamente se suscriben en la correspondiente Acta de Acuerdo junto al Policía.

Si nos ponemos en el caso de que posteriormente pueda haber un incumplimiento por alguna de las partes, es casi obvio que la otra parte afectada si el asunto tuviera que derivar hacia la Administración de Justicia, fácilmente aporte como prueba el documento que en su día de forma voluntaria se firmó.

Voces que no están de acuerdo con el servicio de Mediación Policial, se prodigan en afirmar que Su Señoría no va a tener en cuenta como prueba este documento por no tener ninguna validez; yo soy de las que opinan que Su Señoría puede tenerlo en cuenta o no, pero que esa es una cuestión que no afecta a la labor Policial, y que es posible que al menos Su Señoría le pida una explicación a la parte que incumple acerca del por qué del cambio de opinión; y más teniendo en cuenta, que esta práctica descongestiona los Procesos Judiciales.

Al respecto, he encontrado una Sentencia del TSJ de Castilla La Mancha, de 7 de julio de 2008, relativa a una controversia entre mediciones y linderos en caminos rurales, que destaca que *esta es una función propia de los Órganos Jurisdiccionales, sin perjuicio de las funciones de **auxilio judicial** que puedan desempeñar los Cuerpos de Seguridad en el seno de estos Procedimientos Judiciales*; y creo que aquí puede estar la clave que resuelva la duda: nuestros informes, actas, acuerdos, partes, informes..... seguramente no van a ser vinculantes, pero si puede que tengan este valor añadido.

Y hay más, también he hallado un Auto de la Audiencia Provincial de Barcelona de 11 de octubre de 2004, referido a una intervención policial ante una discusión familiar que señala lo siguiente: *pero en todo caso y gracias a la mediación policial, “llegando a un acuerdo” en ese incidente, y según consta en el informe remitido...* Dejo esta cuestión para una reflexión conjunta y minuciosa....

En otro orden, la citada Ley de Mediación Civil y Mercantil, previene que los Acuerdos de Mediación suscritos por Profesionales de la Mediación, podrán ser elevados ante Notario para darles valor jurídico como tales Acuerdos; desde mi experiencia mantengo que esto tampoco nos vincula como Policías, porque supongamos que desde el Servicio de Mediación Policial se aborda un conflicto que una vez iniciado, resulta que en realidad el problema que ha estallado y que inicialmente se ha emprendido, tiene un conflicto latente detrás -de fondo- por ejemplo, de herencias, que no permite resolver el asunto detonante sino se aborda éste primero, y digo esto, desde mi experiencia- y resulta que los Policías con nuestras habilidades mediadoras, el referente social que somos, conseguimos gestionar, reconducir y llegar a un Acuerdo que las partes firman, -por supuesto conjuntamente a los Policías Mediadores-, documento que necesariamente va a tener que ser elevado ante Notario, Profesional que además no va a tener más opción que atender, tal vez no como Acuerdo de Mediación dentro de los parámetros de la Ley de Mediación tantas veces citadas, pero si como, por .../... .. ejemplo un Acuerdo Privado entre partes, o simplemente como quienes defendemos la Práctica de la Mediación Policial mantenemos, como un **Acuerdo de Mediación Policial**. Cabe recordar que estamos abriendo un nuevo camino.

Y solo me queda una única cuestión sobre la que reflexionar, la tan repetida Ley de Mediación Civil y Mercantil, mantiene que estos profesionales no están obligados a declarar ante la Judicatura si son requeridos para ello, amparándose en que la Mediación es confidencial. Los Policías tenemos la obligación de declarar ante la Autoridad Judicial si se nos requiere, en el ámbito de nuestras funciones (LeCrim); por lo tanto, si ocurriera que fuéramos llamados por dicha Autoridad, es obvio que no tenemos más remedio que cumplir con nuestra obligación; para lo cual conviene incorporar en nuestros documentos de Mediación Policial, -Solicitudes, Actas de Sesiones, de Acuerdo..., - cláusulas en las que se informa a los ciudadanos del carácter confidencial de la Mediación, de la necesidad de que en el hipotético supuesto de que los preceptos acordados se incumplan, se comprometen a no citarnos como Testigos antes Instancias de Superior Jerarquía.

Así mismo los ciudadanos que requieren el servicio han de ser cumplidamente informados antes de iniciar el Proceso, de que ante cualquier connotación que surgiera en el Proceso que pudiera ser sospechosa de Delito o Falta, los Policías, en el ámbito de nuestras competencias, nos veríamos en la necesidad de suspender la Mediación y dar parte a la Autoridad correspondiente, así que lo que conviene es que con las habilidades mediadoras que hemos aprendido, delimitemos muy bien el asunto sobre el que vamos a trabajar, aliándonos con la creatividad para resolver los problemas que nos puedan surgir sin faltar a la ley ni al orden establecido.

Aún así, hemos de ser conscientes de que algunas veces, los ciudadanos si el conflicto reaparece nos proponen como testigos y sus abogados pueden convencer a Su Señoría que nos puede citar, pero esto, hemos de asumirlo.

Inspectora Rosa Ana Gallardo Campos.

Vila-real, 30 de noviembre de 2012.